

Шта би урадио Пашић?

Пише: Дејвид Бајндер
уторак, 06 мај 2008 20:59

Кључне одлуке о територијалном интегритету Србије и правцу њених односа са светом у контексту избора 11. маја оживљавају сећања на премијера и страначког вођу Николу Пашића и његово доба.

Иако би човек с правом могао да се задржи на његовом суштинском доприносу развоју парламентарне демократије, Никола Пашић је због своје посвећености враћању српских територија које су биле под страном доминацијом и одлучности с којом се супротстављао империјалистичким циљевима постао мерило националног интегритета.

Пашић је важан ако погледамо да Сједињене Државе у садашњој позицији „лидера слободног света” понављају обрасце понашања Аустроугарског царства према Србији у његово време пре једног века, током три деценије: сурове економске санкције, отимање територија, бомбардовање Београда и безобзирно убијање српских цивила.

Запањујуће су паралеле између онога што је Србија прошла са Аустријом између 1878. и 1918. и њено искуство са САД последњих 18 година (мада је след догађаја другачији).

Никола Пашић је рано у својој каријери схватио да је Аустрија, како је то лепо срочио његов амерички биограф Алекс Драгнић, „решена да застраши Србију, а ако затреба и да је сломи”.

Оне године када је први пут изабран за посланика (1878), Аустрија је изненада окупирала Босну и Херцеговину, у којој је живео знатан део српског становништва. То је у Србији изазвало бол и понижење. Три деценије касније Беч је потпуно анектирао Босну и Херцеговину.

Шта би урадио Пашић?

Пише: Дејвид Бајндер
уторак, 06 мај 2008 20:59

Данашњи еквивалент томе је касапљење Србије од Вашингтона и њему подређених НАТО савезника 1999. године, после чега су Сједињене Државе помогле стварање независне државе на Косову.

Паралела постоји и у примени екстремних економских санкција као средства притиска на Србију да се повинује политичким захтевима. Беч је наметнуо Србији тежак трговински бојкоти змеђу 1906. и 1911, који се одразио на 90 одсто српског извоза – углавном свињетине – и 60 одсто увоза. (Српска привреда је неочекивано постала снажнија и независнија.)

Вашингтон је од 1992. почео да уводи Србији све снажније економске санкције, што је изазвало бујање инфлације и друге економске недаће. Није их укинуо до 2005.

И на крају, паралела постоји кад је у питању бомбардовање Србије. Аустрији се толико журило да је почела да бомбардује Београд 29. јула 1914, само дан по објави рата. Месец дана касније бечки „*Illustrierte Kronen Zeitung*” је објавио – користећи вулгарну игру речи – да „Србија мора да нестане” (Serbien muss sterbien).

Вашингтон је био обазривији, мада не и мање неразуман. Претио је Србији војном акцијом скоро осам година пре него што је у марту 1999. НАТО започео бомбардовање. У аустријској операцији је страдао велики део од укупно 650.000 српских цивилних жртава током 1.566 дана борбе. Број страдалих цивила за 79 дана НАТО бомбардовања процењује се на 500.

Све време док је трајало бескрајно застрашивање од Аустрије, Пашић је био миран и реалан. Чак и под најстрашнијим претњама Беча у сатима пред почетак Првог светског рата остао је, чини се, смирен и реаговао је помирљивим тоном кад год је могао. Знао је да је Србија војно слаба и да нема јаке савезнике. Склопио је успешне споразуме са Француском за куповину оружја, а када се у пролеће 1914. састао са руским царем тражио је заштиту и помоћ Русије.

Милошевић је исто као Пашић тражио заштиту и помоћ Русије, али са малим успехом.

Шта би урадио Пашић?

Пише: Дејвид Бајндер
уторак, 06 мај 2008 20:59

Премијер Коштуница, председник Тадић и вођа радикала Томислав Николић постигли су много боље резултате лобирајући код Путинове Русије.

Имајући у виду чињеницу да је током своје каријере одбијао да клечи пред онима који су му задавали ударце, како ли би Никола Пашић проценио опасности и прилике с којима се Србија данас суочава?

Као политичар чијом су заслугом Косово и друге некадашње територије враћене матици, сигурно би осудио поступке који су довели до проглашења државности покрајине – и исто тако би осудио америчке и европске актере који су изводили своју оперу, пуштајући наизменично песму сирена и најстрашније претње. Нема сумње да би се успротивио сваком српском политичару који би их подржао или прихватио.

У питању је, наравно, чисто нагађање, али мислим да би Пашић ценио принципијелни прагматизам Војислава Коштунице. Такође би се добро слагао са Николићем, једним од оснивача Српске радикалне странке, наследнице Пашићеве Народне радикалне странке.

Коначно, мислим да би се Пашић благонаклоно осмехивао критичарима, посебно оним страним, који Коштуницу или Николића – или њега самог – етикетирају као „националисту” или још боље као „ултранационалисту”.

дугогодишњи дописник „Њујорк тајмса” са Балкана

[Политика 06.05.2008.]